

Generaldirektör Falkman samt Professor Bergstrand m. fl. Nåväl! Huru gjorde redaktionen af rikets *officiela tidning*? Jo den beskref Landtbruks-akademiens förhandlingar på *trejjerdedels spalt* och egnade öfver *en och en half spalt* åt beskrifningen öfver skådespelet!

Det är oförsvärligt, att folkets knappa tillgångar skola användas på ett så ytterst slösaktigt sätt som till underhåll af en tidning, som ändock har framför andra en stor fördel genom sin officiela förmån, genom annonserna.

På grund häraf föreslår jag,

att Riksdagen ville besluta att Post- och Inrikes Tidningars utgifvare icke får vidare åtnjuta statsanslag.

Om remiss häraf till vederbörligt Utskott.

Stockholm den 29 Januari 1870.

Jöns Pehrsson.

N:o 254.

Af Herr Jöns Pehrsson: Om aflösning under vissa vilkor af alla å jorden hvilande grundskatter.

Om ett samhälle skall kunna gå framåt i alla goda riktningar och om icke de individer, som utgöra stat eller samhälle, skola hafva skäl till klagan erfordrades att all samhällets, Statens egendom och alla Statens medlemmar voro lika och rättvist efter hvars och ens förmåga, tillgång och egendom skyldiga betala till alla de utgifter, som det bildade samhället, Staten, nödvändigt för sin tillvaro behöfver samman-skjuta, så att ej den ena individen hade fördelar på den andra. Men så är olyckligtvis ej förhållandet i Svenska Staten och måhända ej i alla andra äldre bildade stater, och då man uppmärksamt läser historien om tillkomsten af Svenska Staten, som leder sitt första ursprung från den dunkla hedendomens tid, så är lätt förklarligt att olikheter måst uppstå, då det varit styrkans rätt som i många fall dikterat

besluten mot den svagare samt då hedendomens mörker varit rådande är sådant mindre underligt, men så mycket underligare är att nästan lika orättvisor kvarstå ännu in i 19 århundradet, som skryter med sin upplysning och stora civilisation, som tyckes vara endast en tom fras då frågan kommer att gälla beslut, som rör mitt och ditt, eller politiska, sociala, kommunala eller religiösa frågor, då är all humanitet, bildning, ja man kan gerna tillägga religion en dikt, då har hvar och en sina företrädesrättigheter, då har bonden sina, stadsbon sina, presterna sina, biskoparne sina, adelsmännen sina, frälseegaren sina företrädesrättigheter att bekämpa, då vill hvar och en vara herre på sin täppa. Hvad under då att de arma samhällena äro sådana som de äro, der ständiga slitningar ega rum och ännu i dag likasom i hedendomens dagar får den svagares rätt ofta vika för den starkares orättvisa. Att något paradiset ej uppstår på jorden försäkra våra prester, men att så stora orättvisor, så stora företräden kan existera och försvaras i ett samhälle, hvars individer skryta med besittningen af den ädlaste religion i världen, det är obegripligt, och i det samhälle, der den ena har företräde framför den andra och den ständiga slitningen eger rum, blir naturliga följden att folken, den svagare delen, får stå emellan och lida, då andra frossa i öfverflöd på dess tunga arbete. Samhället i stort är icke, kan icke vara annat än ett familjelif i smått, man vet ju att det familjelif, der icke enighet, sämja och likställighet råda, är ett trätosamhälle der allt ondt öfvas och den familjen, der oenighet råder och hvarje drager på sitt håll, går i många fall sin undergång till mötes, detta visar världshistorien. Om familjefadren ej låter sig angeläget vara att alla dess barn och tjenare åtnjuta lika rättvisa och fördelar, blir snart osämja, hat och bitterhet, om fadren låter ena sonen eller dottren lefva öfverdådigt på hvad de andra arbeta tillsammans, då kan den trägna med skäl knota. Samma förhållande är i den stora familjen Staten, der frågan icke mindre gäller att enighet ger frid och att friden ger styrka. Men hvarföre tala om förändringar; vår tid är mera en despotismens än sjelfva hedendomens: då saknades upplysning, nu saknas ej den. Så mycket mera föraktligt att veta det rätta och likväl försvara det orätta, det är höjden af förblindelse.

Det är för hvarje Svensk man bekant huru den Svenska jorden är så olika beskattad att derom ej behöfver talas, blott ett träruckel kan skilja egor åt, de vid ena sidan måste betala i statsskatt största delen den i inkomst kan lemna, och andra sidan om samma stängsel är jorden nära skattefri. Motionären har sjelf jord af båda slagen och känner så mycket mera den oerhörda orättvisan. För öfrigt har man invecklat jordnaturen i ett kaos, ett virrvarr, så det behöfdes ett helt studium af lagfarenhet blott för att veta alla jordnaturer i riket, de bestå dock af trenne hufvudslag: *krono-, skatte- och frälsejord*. Men under hvarje namn sortera en mängd slags jordnaturer, uppgående till icke mindre än omkring 30 särskilda slag, olika mer eller mindre hårdt beskattade. Skattejorden i allmänhet är så hårdt beskattad att dess innehafvare i allmänhet ej kan stå ut dermed, då frälset en del gifver ingen skatt, en

annan del mer eller mindre, men allt frälset har fördel på skattejorden. Kronojorden är äfven mycket olika använd, med olika större och mindre fördelar för enskilda behofver och korporationer.

Efterforskar man nu tillkomsten af frälsejordens fördelar, som leda sitt ursprung från den råa hedendomen, då hvar och en utan motstånd tog för sig efter behag, till dess Konung Magnus Ladulås genom en lag stiftade frälset derigenom att jorden frälstes genom rusttjänst för rikets försvar och Konungens tjänst. Sedan dess har emellertid under tidernas lopp författningar i oändlighet utgifvits om frälsejordens rusttjänster. Men alla stödjade sig på att frälsa sin jord med rusttjänst, det vill säga krigstjänst. En stor del frälsejord föll under kyrkan, det andliga frälset. Den regent, som aldramest i sednare tider förökade frälset, var den vetgiriga men svaga Drottning Christina, som gjorde en mängd olagliga donationer.

Betraktar man likvisst uppkomsten och fortgången af frälsejordens fördelar, äro alla stödde på krigstjänst och landets försvar. Genom Carl XI:s reduktion återkom en del frälsejord till Staten, men genom af samma Konung införda pålagda indelningsverk, som lades tyngst på skattejorden, nästan försvann frälsejordens rusttjänst eller krigstjänstskyldigheterna; det oaktadt visste dess mäktige innehafvare att behålla sina rättigheter och än i dag, som dag är, kvarstår samma orättvisa; de som skryta af en själsudel akta ännu icke i 19 århundradet för rof förfäktade bibehållandet af samma fördelar, hvilka barbari, makt och svek utvecklat, som i allmänhet blifvit tillagdt de styrandes gunstlingar.

Nu säger man, det nuvarande släktet och innehafvarne af Svenska jorden hafva dels köpt, dels på andra sätt kommit i besittning deraf med de gamla rättigheter och skyldigheter, och det vore en mycket stor orättvisa att den, som köpt sin frälsejord, skulle tillika med skattejorden deltaga i Statens nödiga utgifter för samhällets förvaltning och dess försvar. Denna utnötta fras är så mycket mera förkastlig som, märk väl, frågan alls icke gäller eganderätten till sjelfva jorden, utan frågan endast gäller lika för lika, det vill säga allas lika rätt och allas lika skyldigheter att bidra till utgifterna, som åtgå för det stora familjelivets förvaltning. Satsen att den, som fått sin jord skattefri, skall dervid bibehållas, kan ur rättslig synpunkt betraktad icke ega mera värde än t. ex. om för några hundra år sedan en behändig ficktjuf funnits, som länge och väl öfvade sitt snygga handverk, men slutligen ertappades, befunnen hafva en bra förmögenhet tillgripen frånverkliga egare, han då ej, om han än fick behålla sin förmögenhet, äfven skulle vara fri för afgift för sin så orättvist åtkomna egendom, i fall afgifter behöfdes till det samhälle han tillhörde.

Alltså ur rättvisans kraf kan någon aflösning för grundskatterna ej ifrågakomma, återstår således att se till att billighetsskäl och möjlighetsskäl tala för en aflösning, samt om våda för Statens existens deraf vore att befara, t. ex. af billighetsskäl och till följd af de inrotade fördomar och den länge närda tanken om företrädesrättigheter, fädda och köpta rättigheter, fädda och köpta skyldigheter, och för att

bestyrka att Svenska nationens allmänhet, som bär största bördan till sina medbröders förmån, ej vill fullt bruka sin juridiska af religionens sanningar bekräftade rätt, tror jag ej samma folk i allmänhet vill blifva sin börda qvitt utan att anstränga sig för det mest möjliga, för att en gång i närmaste framtiden få äfven sin jord frälst, blifva frälseegare och likställiga i utgifter efter förmåga.

Efterse möjlighetsskäl är nästan ännu svårare; vid första påseendet synes det vara alldeles omöjligt för skattebonden åstadkomma mer än som redan eger rum. Men om samma folk blifver tillförsäkradt om en i närmaste framtid likställighet i beskattningsväg, tror man de gjorde stora försakelser och ansträngde sig i det yttersta, ty det är ej sällsynt på landet åtminstone, att bonden sliter upp ett par halfsolor och svälter eller föder sig på en bit sill och potates, för att skaffa till kronoräntan, alltså tror jag en redlig, en billig aflösning kan åstadkommas, men ej på långt när till det belopp de förslag innehålla, som hittills i frågan äro afgifna, och kan ej aflösningen göras tvungen, qvarstår i alla tider det kostsamma uppördssätt och skilda jordnaturerna med besvärligheter som hittills; skall något göras böra alla särskilda utgifter af hvad titel som helst aflösas och blott tvänne jordnaturer derefter blifva, nemligen all egande jord blir frälsejord, all Statens jord blir kronojord med endast afgifter efter taxeringsvärde på all jord vare sig egen eller Statens då den med full dispositionsrätt till inkomsterna blir utlemd. Skulle en sådan förändring blifva möjlig genomföra, hvilka lättnader, hvilka besparingar och hvilken rättvisa och hvilken samhällsanda skulle icke då uppstå, då kunde icke såsom nu är fallet den hårdt beskattade med ovilja se dem, som gifva intet, föra en frätande lyx och med förakt bemöta alla framställningar om rätt. Saken är mycket lätt genomförd, om man blott vill, faran blir ingen, men fördelarne äro mångahanda.

Förslagen att aflösa grundskatterna, som beräknas till i rundt tal 6,800,000 R:dr, vare sig $16\frac{2}{3}$ gånger som gjorde öfver 113 $\frac{1}{2}$ million R:dr eller dubbla skatten 12 år, äro tankar som äro rent af överkställbara. Förslaget att det som öfverstiger $\frac{1}{2}$ procent skulle efterskänkas och $\frac{1}{2}$ procent af taxeringsvärdet qvarstå i alla tider med samma olägenheter och i alla fall en lika stor orättvisa qvarstode. Om man antager 1865 års taxeringsvärde utgörande 2,247,925,070 R:dr, $\frac{1}{2}$ proc. häraf utgör 11,239,624 R:dr, således om all egendom lika beskattades skulle den qvarblifna $\frac{1}{2}$ procenten gifva mera inkomst än både grundräntor och den nu utgående bevillningen, hvaruti inbegripes bevillningen för arbete och kapital. således om Staten afskrefve alla räntor och lade behöflig inkomst på bevillningen och 1865 års taxeringsvärde antoges som normalt skulle $\frac{1}{3}$ procent bevillning deraf utgöra 7,493,083 R:dr mer än alla räntorna; vore det farligt att ingå på en sådan afgift, jag tror det icke då så mycket reda och jemnlighet vunnas.

Låt oss för jmförelse se huru stor årliga utgiften blir för 10,000 R:dr taxeringsvärde efter detta förslag, om vi antaga att Staten behöfver $\frac{1}{4}$, $\frac{1}{2}$:del högst $\frac{1}{2}$ procent af taxeringsvärdet.

10,000 R:dr	à	$\frac{1}{4}$	proc.	pr	år	25 R:dr.
10,000	"	à	$\frac{1}{3}$	"	"	$33\frac{1}{3}$ "
10,000	"	à	$\frac{1}{2}$	"	"	50 "

och dermed voro alla afgifter för året betalda, afgiften kunde bli fruktbarande, men det blir lätt att bestämma hvad som behöfves på föregående årens taxeringsvärde. Förebär man då, det blir icke möjligt åtaga sig så hög bevillning, så svaras att just 5 öre för 100 R:dr icke jordbruksfastighet är jemnt $\frac{1}{2}$ procent af taxeringsvärdet, och efter denna reform anser jag jordbruksfastigheten böra erläggas lika med annan egendom, vidare säger man att Staten ej kan efterskänka så rysligt stora summor, derpå svaras att det blir ingen skänk, det återkommer blott i annan form.

Återstår att se, om fara för Staten kan uppstå. Man säger Staten förderfvar sitt kapital, sedan har den ingenting till sina utgifter, är då icke Statens fordran lika utmätningsgild, om den utgår i form af grundränta eller i form af bevillning, har icke Staten i båda fallen full förmånsrätt uti Svenska jorden. Fastställer icke Riksdag och Konung gemensamt Statens utgifter, grundlagen försäkrar att den bevillning, som en gång blir åtagen, gäller intill dess ny bevillningsstadga blir fastställd. Statens risk är alltså ingen.

Efter att sålunda efter min ringa förmåga hafva visat det rätta, möjliga och nyttiga i saken, samt omöjligheten att mycket föröka utgifterna, återstår att bestämma hvad som rimligtvis kan betalas, så folket står ut dermed, utöfver de vanliga utgifterna. Man tror att den, som har 100 R:dr grundränta, skulle stå ut med att öka den 10, 15 ja högst 20 procent i 10 års tid och sedan vara alldeles fri för annat än bevillning lika för all egendom.

6,800,000 R:dr ränta, ökad med 10 procent årligen, gör per år 680,000 R:dr; med årligen tillagd ränta på ränta uti 10 år blifver det ett kapital af öfver 10 $\frac{1}{2}$ millioner, 15 procent aflösning göra öfver 15 $\frac{1}{3}$ millioner och 20 procent göra öfver 20 $\frac{1}{2}$ millioner R:dr kapital, 11 år efter aflösningens början.

Ett af dessa trenne alternativ tror man är det högsta som kan åstadkommas; att utsträcka tiden öfver 10 år tror man ej vara nyttigt, på dessa 10 år bör försvarsverket vara ordnad på ett mera nationellt rättvist sätt än nu, man har velat påstå att grundräntorna ej kunna försvinna utan i sammanhang med indelningsverket, deremot tror jag man får taga ett i sender, och hög tid är att lägga bort alla inbillade företräden och å ömse sidor tillmötesgå hvarandra, så kan en nation med heder och styrka ännu uppstå i det kära Sverige, hvars barn och efterkommande vi gjorde den tjänst som redliga män anstå.

Och yrkas:

- 1:o att Riksdagen beslutar att alla grundskatter af hvad slag som helst skola aflösas under en tid af 10 år med en aflösningprocent af minst 10, högst 20 procent af räntans årliga värde, förvandlade i penningar efter sista Riksdagens beslut;

- 2:o denna aflösning benämnes Svenska jordens grundskatte-
aflösningsprocent samt upptages och redovisas samt för-
valtas i särskild fond samt fruktbar göres helst i Riks-
gälds-kontorets obligationer eller ock inom Riksbanken;
- 3:o att efter 10 års förlopp allt bidrag, som erfordras för
Staten utöfver andra ständiga och extra inkomster, påföres
den allmänna bevillningen till lika belopp för all fast
egendom såväl jordbruks som icke jordbruks:
- 4:o att förberedelser göras under tiden, så att derefter endast
tvänne jordnaturer kvarstå, sålunda att alla enskildes jord
benämnes frälsejord, och Kronans Statens egendom benäm-
nes kronojord, och att detta såsom en beskattnings- och
titelfråga ej det ringaste inverkar på eganderättsfrågan.

Om remiss häraf till vederbörligt Utskott anhålles.

Stockholm den 29 Januari 1870.

Jöns Pehrsson,
från Kronobergs län.

N:o 255.

*Af Herr Ola Månsson: Derom att några nya sedelutgifvande en-
skilda banker icke vidare måtte oktroyeras eller ytterligare
oktrojer meddelas förutvarande sådana banker.*

Under sådana förhållanden, som den nuvarande generationen i ekonomiskt hän-
seende har fått på sin lott att bekämpa, vare sig af försynen eller en följd af omed-
vetet begångna misskalkyler, förundrar det väl icke någon, att hvarje tänkande foster-
ländskt sinnad Svensk medborgare i sin mån och i den samhällsställning han innehar,
vare sig lägre eller högre, vill med sitt lilla strå till stacken, såsom myran i sitt